

Základní škola a Mateřská škola Sibřina

Říčanská 100

Sibřina 25084

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

ŠKOLNÍ DRUŽINY

„VŠICHNI DOSPĚLÍ BYLI DĚTMI, ALE MÁLOKDO SI NA TO PAMATUJE“

Antoine de Saint-Exupéry

Platnost dokumentu: od 4.9. 2023

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

ŠKOLNÍ DRUŽINY (DÁLE JEN ŠD)

Ředitelka školy: Mgr. Markéta Zemanová

Vychovatelka: Alžběta Fišerová (autorka ŠVP)

Charakteristika, umístění, vybavení ŠD

Školní družina je zřízena jako součást základní a mateřské školy, která je příspěvkovou organizací. Zřizovatelem je obec Sibřina. ŠD má čtyři oddělení a pro svoji činnost využívají učebny ZŠ. K dispozici mají chodbu a podle potřeby další učebny, či interaktivní tabuli. K rekreačním a pohybovým aktivitám využívají školní zahradu a blízké okolí.

Školní pomůcky, školní potřeby a hračky jsou hrazeny z úplaty za zájmové vzdělávání. Materiální podmínky odpovídají potřebám ŠD.

Provoz školní družiny je: ráno od 6,30 hod. do 7,40 hod. odpoledne od 11,30 hod. do 17,00 hod. Celková kapacita družiny je 120 dětí.

Programu se účastní žáci zapsaní k pravidelné docházce do ŠD. Mimořádných akcí se mohou zúčastnit i nezapsaní žáci, pokud počet zapsaných žáků nepřekročí povolený počet.

Personální podmínky

Zájmové vzdělávání zajišťují 4 vychovatelky, nadále se vzdělávající v rámci DVPP, účastí na metodických sdruženích, samostudiem.

Pravidla pro přijímání a odhlašování žáků

O přijetí a vyloučení žáka rozhoduje ředitel školy. Zákonní zástupci mají povinnost řádně, úplně a pravdivě vyplnit přihlášku a včas ohlásit změny v údajích, seznámit se s vnitřním řádem družiny a respektovat jej, řádně zdůvodňovat nepřítomnost žáka v družině, včas uhradit úplatu za pobyt žáka v družině, a pokud žák neodchází domů či do jiných zájmových aktivit sám, vyzvedávat ho ve stanovené době. Kritéria pro přijímání žáků jsou uvedena ve vnitřním řádu ŠD.

Zájmové vzdělávání ve školní družině je poskytováno za úplatu, jejíž aktuální výši stanoví ředitel školy rozhodnutím, se kterým jsou zákonní zástupci dopředu seznámeni. Odhlášení ze školní družiny provedou rodiče písemnou formou. O vyloučení žáka ze ŠD může ředitel rozhodnout, pokud tento žák soustavně nebo významným způsobem porušuje kázeň a pořádek, ohrožuje zdraví a bezpečnost ostatních, dlouhodobě svévolně nenavštěvuje ŠD nebo z jiných zvláště závažných důvodů (např. nezaplacení úplaty). Ředitel toto rozhodnutí nejdříve projedná se zákonnými zástupci a vyhotoví o něm písemný zápis.

Úplata za vzdělávání ve školní družině

Délka pobytu, ke kterému je dítě přihlášeno, nemá na výši poplatku vliv. Úplata je splatná měsíčně, vždy nejpozději do 15. dne daného měsíce. V případě neúčasti žáka ve školní družině se poplatek nepřepočítává a nevrací. Úplata je zasílána na bankovní účet.

Osvobození od úplaty – úplata může být prominuta

a) žákovi, pokud je společně posuzovanou osobou pro nárok na sociální příplatek, který pobírá jeho zákonný zástupce nebo jiná oprávněná osoba

b) žákovi, pokud má nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte v pěstounské péči a tento příspěvek nebo jeho část je vyplácena.

O osvobození rozhoduje ředitel školy a je nutné podat písemnou žádost.

Práva a povinnosti dětí

- Individuálně uspokojovat své tělesné potřeby
- Vykonávat samostatně činnosti související se samoobsluhou
- Užívat spontánně prostředí ŠD za předpokladu dodržování smluvených pravidel
- Nerušit svým jednáním ostatní při odlišné činnosti
- Podílet se na plánování programu a rozhodování o společných záležitostech
- Vyjadřovat svůj názor, naslouchat jiným, hledat společná řešení
- Podílet se na vytváření a respektování společných pravidel

Popis podmínek bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Žáci jsou pod stálým dohledem vychovatelky. Na začátku školního roku vychovatelka seznamuje žáky s bezpečnostními předpisy a ochranou zdraví ve ŠD. Naše školské zařízení vyhledává, zjišťuje a zhodnocuje možná rizika vyplývající z činností při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích a současně přijímá opatření k jejich prevenci. Žáci jsou na začátku i v průběhu školního roku seznamováni s možnými riziky pohybu v určitém prostředí, s možnými následky různých činností, se správnými způsoby používání nástrojů a jsou poučováni o zásadách správného chování nejen ve škole, na veřejnosti, na komunikacích, ale i v době prázdnin, při různém ročním období, při sportování. Jsou opakovaně seznamováni s postupem při úrazu a v případě požáru. Je nutné zajistit nejen bezpečnost fyzickou, ale také sociální a emocionální.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení ŠD

- vhodná skladba zájmové činnosti s dostatkem relaxace a aktivního pohybu

- zdravé prostředí užívaných prostorů družiny – podle platných norem (viz vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání mladistvých)
- bezpečné pomůcky
- ochrana žáků před úrazy
- výrazné označení nebezpečných předmětů a částí využívaných prostorů, pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc

Psychosociální podmínky

- vytváření klidného prostředí, příznivé sociální klima
- otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s oddělením ŠD a školou
- respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu žáků a osvojování si toho, co má pro žáky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, všestranný prospěch žáka je hlavním účelem činnosti
- věková přiměřenost a motivující hodnocení
- respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy, preventivní programy
- vytváření podmínek pro spoluúčast žáků na životě našeho zařízení
- plánování činnosti, vlastním podílu na případném řízení a provádění činnosti i následném hodnocení
- včasná informovanost žáků i jejich rodičů o akcích, činnosti ŠD a jejím vnitřním životě
- podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků při pobytu v našem zařízení obsahuje Vnitřní řád ŠD

Rizika ovlivňující výchovně vzdělávací činnost

- kroužky, zájmové činnosti
- střídání přítomnosti žáků na činnost
- odchody žáků domů a předávání žáků rodičům
- časový prostor na činnosti
- únava, zdravotní potíže žáků

Pitný režim

Ve školní družině je k dispozici pitná voda. V případě aktivit mimo školní družinu si žáci zabezpečují pitný režim z vlastních zdrojů.

Priority ŠD

- utváření a rozvíjení především kompetencí k trávení volného času
- utváření přátelských vztahů mezi dětmi
- pobyt venku
- ověřování poznatků v praxi
- vytváření kladného vztahu k přírodě a její ochrana

Spolupráce ŠD

- se ZŠ
- s MŠ (jarní karneval, divadelní představení, keramická dílna, Den dětí)

Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost.

Pro rozvoj talentovaných jedinců bude školní družina nabízet další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

Požadavky pedagogiky volného času

Výchovná práce ve školní družině je specifická a liší se od organizace vzdělávání ve škole. Základním prostředkem činnosti je hra založená na prožitku dětí, která obohacuje jejich sebepoznání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce. Strategií pedagogické práce je respektování požadavků pedagogiky volného času:

- požadavek pedagogického ovlivňování volného času, nabídka nových atraktivních činností, motivace, změny prostředí, přiměřená úspěšnost dětí při činnostech, zajímavé pomůcky...
- požadavek dobrovolnosti, činnost je vykonávána dobrovolně na základě motivace, nikoli pokynu, v dané činnosti by měli všichni žáci mít možnost být přiměřeně úspěšní
- požadavek zajímavosti a zájmovosti, nabídka zajímavých činností odlišných od školního vyučování
- požadavek aktivity, uplatnění a úspěšnost všech dětí
- požadavek citovosti a citlivosti, přinášet žákům kladné emoce nejen z aktivity samé a následné pochvaly, ale i z objevení nového či překonání překážek

- požadavek prostoru k seberealizaci

Konečným produktem činností by měla být radost žáka, který nachází a objevuje sám sebe.

Cíle výchovně-vzdělávací práce ve školní družině

Při stanovování obecných cílů ŠD vycházíme z cílů vzdělávací soustavy, jak je formuluje školský zákon v § 2, odst.2 /viz § 44/, a jsou doplněny o cíle specifické pro školní družinu:

- vychovat k smysluplnému využívání volného času
- vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času
- vést k pozitivnímu vztahu k životu bez užívání drog, kouření a jiných návykových látek
- vychovávat z dětí svobodné osobnosti, které budou umět vhodně obhájit svá práva a vyjádřit svůj názor
- zajistit individuální přístup k dětem
- zlepšovat komunikaci
- učit se poznávat, jednat, žít a být
- poskytovat vzdělání na toleranci názorů, řešení problémů, ochranu přírody a vlastního zdraví
- zefektivňovat spolupráci mezi 1. stupněm a ŠD
- umožnit komunikaci mezi dětmi různého věku
- rozvíjet pohybové dovednosti v oblasti hrubé a jemné motoriky
- vytvářet vztah k místu a prostředí, ve kterém žijeme
- rozvíjet kulturně-estetické dovednosti

Školní družina umožňuje odpočinkové činnosti a přípravu na vyučování.

Formy a metody zájmového vzdělávání

Pravidelná činnost

- týdenní skladba zaměstnání
- aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru (zpěv, tanec, doprovod písní, malba, kresba, mozaika, sportovní hry, soutěže, cvičení s náčiním a na nářadí)

Průběžná činnost

- klidová činnost
- spontánní činnost ranních a koncových družin
- pobyt venku
- aktivní odpočinek

Osobní účastí vychovatelka při hrách zajišťuje bezpečnost, navozuje a podněcuje a motivuje vlastní aktivity žáků:

- míčové hry, sezónní hry
- komunitní kruh, beseda, rozhovor, diskuse
- soutěže, kvízy, doplňovačky
- skupinové a individuální práce

Příležitostné akce

- besídky, akademie, pracovní dílny, výstavní akce, návštěvy filmového představení, výlety

Odpočinková činnost

- klidová činnost
- aktivní odpočinek
- rekreační činnost
- relaxační cvičení
- poslech, četba a sledování pohádek, volné malování, vyprávění
- malba, kresba

Příprava na vyučování

- spolupráce s učiteli
- didaktické hry
- smyslové hry
- křížovky, hádanky, rébusy
- tematické vycházky
- jazykolamy
- uvolňovací cviky na jemnou motoriku rukou.

Klíčové kompetence – integrované vzdělávací cíle RVP pro základní vzdělávání stanovuje kompetence pro školní výuku.

Výchovná práce v družině na ně navazuje, ale rozšiřuje je o kompetenci k trávení volného času. Kompetence je souhrn znalostí, schopností a praktických dovedností a s nimi souvisejících postojů i hodnotových orientací, které jsou předpokladem k výkonu činností.

Představují cílové stavy, jejich naplňování by mělo směřovat veškeré vzdělávání. Školní družina nemá stanovené standardy, kterými musí žáky vybavit, proto jednotlivé kompetence přiměřeně svým možnostem jen posiluje a rozvíjí. ŠD částečně čerpá z formulací, které vymezují klíčové kompetence žáků v RVP pro základní i předškolní vzdělávání, na něž ŠD přirozeně navazuje. Úkolem pedagogického procesu v zájmovém vzdělávání není tyto kompetence zcela naplňovat.

ŠD jednou činností posiluje více kompetencí, jde tedy o komplexní působení.

Kompetence k učení: Žák se učí s chutí, započatou práci dokončí, vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, umí kriticky zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale i vědomě, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, samostatně pozoruje a experimentuje, umí získávat vědomosti z různých pramenů a zdrojů, získané poznatky dává do souvislostí, zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení.

Kompetence k řešení problémů: Žák si všímá dění i problémů, které ho motivují k řešení podobných problémů a situací, problém se učí pochopit, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promýšlí a plánuje řešení problému, při řešení situací nachází shodné, podobné a odlišné znaky, hledá různé způsoby řešení problémů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně přichází s novým řešením, je kreativní, dovede se přizpůsobit změnám – je flexibilní, svá rozhodnutí se učí obhájit a uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí, je iniciativní a podnikavý. Započaté činnosti dokončuje, v případě obtíží je při jejich překonávání houževnatý.

Komunikativní kompetence: Žák ovládá řeč i mimoslovní komunikaci, myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi vyjadřuje vhodně formulovanými větami, umí vyjádřit vlastní názor, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže promluvit na veřejnosti, účinně se zapojuje do diskuse, umí řešit konflikty, dokáže vyjadřovat své kladné pocity ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí řečí, gestem i dalšími prostředky. Umí se vyjádřit i písemně. Nezapomíná, že ke správné komunikaci přísluší naslouchání druhým. Využívá informační a komunikační prostředky, z předkládaných informací si vybírá. Komunikuje kultivovaně.

Sociální a interpersonální kompetence: Žák se učí plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně zodpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, podílí se na vytváření příjemné atmosféry v týmu, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis, respektuje dohodnutá pravidla, je schopen respektovat druhé, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi, je solidární. Vytváří si pozitivní představu o sobě samém – ovládá a řídí své jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty.

Občanské kompetence: Žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, chová se zodpovědně, dbá na zdraví své i druhých, chová se zodpovědně i s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí. Respektuje a posiluje sociální a kulturní prostředí, které je formováno tradičními, aktuálními i očekávanými hodnotami národa, etnika a sociální či profesní skupiny. Chápe, že rozvoj a udržení těchto hodnot, jejichž význam se z pohledu jedince i generací může měnit, je podmíněn také ekonomickou situací a posilován či oslabován jedinci, kteří tyto hodnoty zpětně ovlivňují. Váží si tradice a kulturního dědictví, které chrání, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům a podílí se na rozvoji kvalitního životního prostředí.

Kompetence k trávení volného času: Žák umí účelně trávit volný čas, orientuje se v možnostech jeho smysluplného využití, umí si vybrat zájmové činnosti podle svých dispozic. Rozvíjí své zájmy v organizovaných i individuálních činnostech, rozvíjí schopnost aktivního trávení volného času jako

kompenzaci stresových situací či jednostranné zátěže ze školního vyučování. Umí odmítnout nevhodné nabídky k trávení volného času. Jednotlivé vzdělávací cíle jsou slučovány do rozvíjených kompetencí, které vybavují žáky činnostně zaměřenými a prakticky využitelnými dovednostmi.

Pravidla soužití ve školní družině

- snažíme se vždy mezi sebou dohodnout
- uklízíme po sobě
- zdravíme, umíme se omluvit, poděkovat
- učíme se aktivně naslouchat
- neostýcháme se požádat o pomoc
- neposmíváme se nikomu, pomáháme si
- respektujeme se navzájem
- dodržujeme společně vytvořená pravidla

Evaluační plán

Individuální hodnocení:

Vychovatelka hodnotí průběžně vlastní práci, hledá nové metody a rozšiřuje činnosti o nové nápady.

Týmové hodnocení:

Hodnocení ŠVP pro ŠD bude prováděno jednou za rok na základě sebereflexe vzájemných konzultací. Na základě hodnocení bude ŠVP upraveno pro další školní rok.

Hodnocení vedení školy: Výchovnou práci, naplňování cílů a poslání ŠD hodnotí vedení školy. Vychovatelky se účastní porad širšího vedení školy, kde průběžně informuje o činnosti ŠD.

Zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP)

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory (PLPP) a individuálního vzdělávacího plánu (IVP): PLPP sestavuje třídní učitel nebo učitel konkrétního vyučovacího předmětu. PLPP má písemnou podobu. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími, s cílem stanovení např. metod práce s žákem, způsobů kontroly osvojení znalostí a dovedností. V případě podpůrného opatření (spočívajícího v úpravě očekávaných výstupů) pro žáky s LMP od třetího stupně podpory, bude pro tvorbu IVP využívána minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů. IVP může být během roku upravován podle potřeb žáka.

Při vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami naše škola úzce spolupracuje se školským poradenským zařízením-Pedagogickou poradnou Středočeského kraje a jejím Speciálním pedagogickým centrem.

Žákům se SVP je v naší školní družině věnována pozornost dle doporučení PPLP nebo IVP.

Závěr

Hlavním posláním naší ŠD je vytváření příznivého klimatu a pozitivní ovlivňování vzájemných vztahů. Chceme, aby žáci vůči svému okolí byli otevření a projevovali sounáležitost. Rozvíjíme jejich zdravé sebevědomí a tvořivost. Podporujeme ale pouze zdravou soutěživost, která nevede k šikanování a ponižování těch méně úspěšných dětí. Snažíme se o to, aby se všichni žáci bez rozdílu cítili v naší ŠD vítaní a v bezpečí. Žáky zapojujeme do vytváření hranic v chování. Žáci jsou přijímáni a respektováni. Zároveň ale chceme, aby uměli projevat toleranci a respekt vůči okolí.

PODZIM

Podzimní krajina
Můj domov
Svatý Václav
Sklizeň ovoce
Rozmary počasí
Halloween
Svatý Martin
Lidské tělo

ZIMA

Anděl, čert, Mikuláš
Advent
Vánoce
Tři Králové
Zimní sporty
Zimní krajina
Valentýn
Masopust

VOLNÁ TÉMATA

Respekt a tolerance
Rodina
Odlišná kultura
Vesmír
Doprava
Česká republika
Zdraví a bezpečnost
Řemesla a povolání
Příroda
Životní prostředí

JARO

Měsíc knihy
Vítání jara, májka
Jarní krajina
Velikonoce
Čarodějnice
Svátek matek
Svátek otců
Stěhovavý ptáci

LÉTO

Koloběh vody a voda v krajině
Letní krajina
Povolání rodičů
Sporty
Les a jeho význam
Den dětí
Cestování